

641042 ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΔΟΚΙΜΙΑΚΟΥ ΚΑΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΥ ΛΟΓΟΥ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Γαλλικής γλώσσας και φιλολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	641042	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	-
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Μετάφραση δοκιμιακού και φιλοσοφικού λόγου		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ		ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
	3		4
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου (ΜΕΕ)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:			
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Γαλλική και Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/FRL253/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
ΓΝΩΣΕΙΣ: - Έννοια και σπουδαιότητα του δοκιμίου ως είδους γραφής μεταξύ λογοτεχνίας και φιλοσοφίας. - Εργαλεία ανάλυσης ύφους πεζού λόγου και δη δοκιμιακών και φιλοσοφικών κειμένων. - Βασικές τάσεις στην ιστορία της γαλλικής και ελληνικής δοκιμιακής γραφής, κυρίως μετά τον 19^ο αιώνα. Έμφαση στη λεγόμενη «γαλλική θεωρία» και τις ελληνικές της απηχήσεις. - Σχέση των παραπάνω με θεωρητικά και μεθοδολογικά προβλήματα μεταφραστικών σπουδών. ΙΚΑΝΟΤΗΤΕΣ: - Ανάλυση δοκιμιακών κειμένων με έμφαση στη λειτουργία ρητορικών χαρακτηριστικών και τεχνικών. ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ: - Μετάφραση γαλλικών δοκιμιακών κειμένων με ενδιαφέρουσες δυσκολίες ορολογίας αλλά, κυρίως, ρητορικής και ύφους. - Αιτιολόγηση και σχολιασμός μεταφραστικών επιλογών. - Εκτίμηση της σημασίας της σχετικής εμπειρίας για θεωρητικά και μεθοδολογικά προβλήματα μεταφραστικών σπουδών.
Γενικές Ικανότητες
Κριτική δοκιμιακής και φιλοσοφικής γραφής κυρίως από πλευράς ρητορικής και μεταφραστικών δυσκολιών.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Μάθημα ελεύθερης επιλογής. Απευθύνεται σε φοιτητές του 5ου και 7ου εξαμήνου με γλωσσικές δεξιότητες σε επίπεδο Γραπτού Λόγου 3 και προαπαιτούμενο το μάθημα «Γραπτός Λόγος III: κείμενα και γραμματική» (641029). Σκοπός του μαθήματος είναι α) η εξοικείωση του φοιτητή με την έννοια του δοκιμίου και ειδικότερα του δοκιμίου της γαλλικής παράδοσης φιλοσοφικού λόγου και θεωρίας της λογοτεχνίας και β) η πρακτική του εξάσκηση στην ανάλυση και μετάφραση σχετικών κειμένων. Κάθε χρόνο προσδιορίζεται εκ νέου η ύλη του μαθήματος με βάση κυρίως τη θεματική όπου εστιάζεται το ενδιαφέρον του διδάσκοντος και των φοιτητών. Η μέχρι σήμερα δουλειά μας έχει επικεντρωθεί σε δοκίμια σχετικά με τη θεωρία της λογοτεχνίας και της γλώσσας, με έμφαση στους συγγραφείς που αναφέρονται παρακάτω.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ.

Το παρόν περίγραμμα είναι μόνον ενδεικτικής λειτουργίας καθώς ο ακαδημαϊκός χαρακτήρας του μαθήματος επιβάλλει ευελιξία και διαρκή αναμόρφωση.

Τα 4 πρώτα μαθήματα είναι εισαγωγικού χαρακτήρα αλλά πολλά από τα ζητήματα που τίθενται σε αυτές επανεξετάζονται στην πορεία του μαθήματος με αφορμή συγκεκριμένα κείμενα. Στη συνέχεια, μελετώνται εκ του σύνεγγυς στην τάξη από μεταφραστικής πλευράς επιλεγμένα κείμενα εργασίας. Τα τελευταία 3 ή 4 μαθήματα αφιερώνονται στην παρουσίαση από φοιτητές προβλημάτων που αντιμετωπίζουν σε δική τους εργασία μετάφρασης. Η παρακάτω αναφορά συγγραφέων και κειμένων είναι ενδεικτική και αφορά κυρίως κείμενα στα οποία έχει επικεντρωθεί το μάθημα έως σήμερα.

Τα κείμενα είναι προσβάσιμα στη βιβλιοθήκη του Τμήματος ή στο διαδίκτυο.

Στο *eclass* του μαθήματος αναρτάται, εκτός των βασικών και τρεχουσών ανακοινώσεων, υλικό χρήσιμο για τη μελέτη κάθε ενότητας.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ 1 ΕΩΣ 4

α) ΤΟ ΔΟΚΙΜΙΟ: ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Εισαγωγή στην έννοια του δοκιμίου ως είδους λογοτεχνικής και θεωρητικής γραφής. Στοιχεία της παράδοσης της γαλλικής δοκιμιακής γραφής από τον Μονταίνιο μέχρι σήμερα. Σύγκριση με την ελληνική παράδοση.

Το ειδικότερο ζήτημα του φιλοσοφικού και θεωρητικού δοκιμίου. Η λέξη ως αισθητική εμπειρία και ως αφηρημένη έννοια. Η θεωρητική προσέγγιση του Αντόρνο.

β) ΔΟΚΙΜΙΑΚΟ ΥΦΟΣ & ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ.

Σύνδεση με το μάθημα «Λογοτεχνικό ύφος και μετάφραση» (641066). Μεθοδολογικά ζητήματα για τη μετάφραση του δοκιμίου. Ασκήσεις σε επιλεγμένα κείμενα διαφορετικών εποχών.

Ειρωνείας, αμφισημίας, απροσδιοριστίας: η σημασία τους για τη δοκιμιακή γραφή και τη μετάφρασή της.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ 5 ΕΩΣ 13

CHARLES BAUDELAIRE (1821-1867)

- *Aphorismes*, Arlea, Paris 2010.

[Το βιβλίο προτείνει μία επιλογή αποσπασμάτων από πεζά και κριτικά κείμενα του Μπωντλαίρ ταξινομημένα με αλφαβητική σειρά του θέματος που ορίζει ο εκδότης. Ενδιαφέρουν κυρίως όσα αφορούν θέματα γλώσσας και λογοτεχνίας].

Βλ. επίσης:

- « *Notes nouvelles sur Edgar Poe : I* » στο: Charles Baudelaire, *Oeuvres Complètes*, II, éd.

Gallimard (Pléiade), Paris 1976, σελ. 319-323 και 333-334.

PAUL VALÉRY (1890-1925)

Για όσους ενδιαφέρονται για αποσπασματικό ή αφοριστικό λόγο σχετικά με την πνευματική λειτουργία της λογοτεχνίας:

- « **Littérature** » στο: Paul Valéry, *Tel Quel I*, Gallimard, Paris 1941, σσ. 171-224. [βλ. κυρίως επιλεγμένα αποσπάσματα στο ντοσιέ φωτοτυπιών που αναρτώνται στο eclass]

συμπληρωματικά:

- *Tel Quel I & II*, Gallimard, Paris 1943.
- *Cahiers, 1894-1914*, Gallimard, Paris 1989 [πολύτομο].

MAURICE BLANCHOT (1907-2003)

Για όσους ενδιαφέρονται για ιδιαίτερα πυκνή γραφή προβληματισμού γύρω από τη λειτουργία της λογοτεχνίας, της μετάφρασης αλλά και της γλώσσας γενικότερα:

- « **Par bonheur, le langage est une chose** » (κείμενο του 1943) στο: Lagarde & Michard (éd.), *XXe siècle*, Bordas, Paris 1988, σελ. 853 (όπου και εισαγωγικά σχόλια).

- *L'Amitié*, Gallimard, Paris 1971 (κυρίως το δοκίμιο « Traduire » κ.ά.)

EMIL CIORAN (1911-1995)

Για έναν πολύ εντατικό και συχνά ακραία κριτικό ιδεολογικό προβληματισμό με ισχυρές ιδιορρυθμίες έκφρασης:

- *Ecartèlement*, Gallimard, Paris 1979.

GILLES DELEUZE (1925-1995)

Για χαρακτηριστική περίπτωση δύσβατου θεωρητικού λόγου της «γαλλικής σχολής» στοχασμού για θέματα λογοτεχνίας και πολιτισμού γενικότερα:

- *Mille Plateaux* (avec Felix Guattari), Editions de Minuit, Paris 1980.

EDOUARD GLISSANT (1928-2011)

Για έναν από τους σημαντικότερους ποιητές και στοχαστές της γαλλόφωνης Martinique:

- *Poétique de la Relation*, Gallimard, Paris 1990 (με ιδιαίτερα ενδιαφέροντα τα δοκίμια με τίτλο « La barque ouverte », « Ce que ce que », « Relié (Relayé), Relaté »).

Και ένα κείμενο-μανιφέστο που δεν είναι ακριβώς του Glissant αλλά εκφράζει την οπτική του καθώς αμφισβητεί την έννοια της «γαλλοφωνίας» και υποστηρίζει μια διαφορετική προσέγγιση στην παγκοσμιότητα της γαλλικής (μα και της κάθε) γλώσσας:

- « **Pour une littérature-monde en français** », στο: *Le Monde des Livres*, 15/03/2007.

HELENE CIXOUS (1937 -)

Για την οπτική μιας μαχητικής φεμινίστριας και θεωρητικού του φύλου που εκφράζει τις πιο πρόσφατες και ριζοσπαστικές μετα-μπωβουαρικές τάσεις αναζητώντας τη δυνατότητα μιας

«γυναικείας γραφής»:

- «La venue à l'écriture» στο: *Entre l'écriture*, éd. des femmes, Paris 1986, σσ. 19-69 (κυρίως σελίδες 9-13).

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο												
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Χρήση Τ.Π.Ε.: • στη διδασκαλία, αναλόγως των αναγκών – ανάρτηση του υλικού του μαθήματος στην πλατφόρμα e-class του ΕΚΠΑ • στην επικοινωνία με τους φοιτητές – μέσω e-class και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου												
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	<table><tr><th><i>Δραστηριότητα</i></th><th><i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i></th></tr><tr><td>Διαλέξεις</td><td>39</td></tr><tr><td>Πρακτική εξάσκηση με ανάγνωση κειμένων</td><td>24</td></tr><tr><td>Αυτοτελής μελέτη & πρακτική εξάσκηση</td><td>24</td></tr><tr><td>Φροντιστήριο</td><td>13</td></tr><tr><td>Σύνολο μαθήματος</td><td>100 ώρες</td></tr></table>	<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>	Διαλέξεις	39	Πρακτική εξάσκηση με ανάγνωση κειμένων	24	Αυτοτελής μελέτη & πρακτική εξάσκηση	24	Φροντιστήριο	13	Σύνολο μαθήματος	100 ώρες
<i>Δραστηριότητα</i>	<i>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</i>												
Διαλέξεις	39												
Πρακτική εξάσκηση με ανάγνωση κειμένων	24												
Αυτοτελής μελέτη & πρακτική εξάσκηση	24												
Φροντιστήριο	13												
Σύνολο μαθήματος	100 ώρες												
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνική Μέθοδοι αξιολόγησης: α) Υποχρεωτική εργασία με βαθμό στον οποίο συνυπολογίζεται και η παρουσία και συμμετοχή του φοιτητή στο μάθημα και είναι απαλλακτικός, εάν το θέλει ο φοιτητής. β) Τελικές γραπτές εξετάσεις με την ακόλουθη διαμόρφωση βαθμού: 20% παρουσία και συμμετοχή στο μάθημα, 30% εργασία, 50% γραπτή εξέταση. Ο φοιτητής αξιολογείται βάσει των μεταφραστικών δεξιοτήτων του αλλά και βάσει της ικανότητάς του να αναλύσει συγκριτικά και να κρίνει με σαφήνεια και κατάλληλο προβληματισμό μεταφραστικές στρατηγικές και συγκεκριμένες επιλογές, δικές του ή άλλων μεταφραστών. Τα κριτήρια αξιολόγησης παρουσιάζονται και αναλύονται στους φοιτητές κατά την έναρξη του εξαμήνου.												

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

α) ΓΙΑ ΤΟ ΔΟΚΙΜΙΟ

Pierre Glaudes & Jean-François Louette, *L'essai*, éd. Armand Colin, Paris 1999.

Th. W. Adorno, *Το δοκίμιο ως είδος*, μτφρ. Β. Ρουστοπάνη, εκδ. Έρασμος, Αθήνα 1998.

Δ. Δρακόπουλος & Χ. Ρώμας, *Το δοκίμιο: η ιστορία του, η αυτονομία του, η διδακτική του προσέγγιση*, εκδ. Επικαιρότητα, Αθήνα 1990.

β) ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:

Antoine Berman, *Η μετάφραση και το γράμμα ή το πανδοχείο του απόμακρου*, μτφρ. Σεσίλ Ιγγλέση Μαργέλλου, Μεταίχμιο, Αθήνα 2002 [κυρίως η «Εισαγωγή» και το κεφάλαιο «Η αναλυτική της μετάφρασης και η συστηματική της παραμόρφωσης»].

Mathieu Guidère, *Introduction à la traductologie*, De Boeck, Bruxelles, 2010 [κυρίως κεφ. 2. «Aperçu historique de la traduction» και κεφ. 5, «Questions et problématiques de la traductologie»].

- **Παλαιότερες σημειώσεις** του διδάσκοντος (αναρτημένες στο eclass)

γ) ΕΙΔΙΚΑ ΓΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΥΦΟΥΣ:

Anne Herschberg Pierrot, *Stylistique de la prose*, Belin, Paris 1993.

Marcel Cressot et Laurence Jammes, *Le style et ses techniques*, Paris, PUF, 1996.

Παράλληλα με τα παραπάνω οι φοιτητές παραπέμπονται σε μελέτες ανάλυσης και κριτικής των δοκιμιογράφων που μελετούν, καθώς και σε πηγές του διαδικτύου.